

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, dana 14. novembar 2022. god
Rev.br.: RK 2075/22

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI180/21

Podnosilac

Rahim Kolukaj

Ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova
Rev. br. 265/2021 od 17. juna 2021. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosioci zahteva

1. Zahtev je podneo Rahim Kolukaj, sa prebivalištem u opštini Prizren, koga zastupa advokat Esat Gutaj iz Prizrena (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu [Rev. br. 265/2021] od 17. juna 2021. godine Vrhovnog suda Kosova (u daljem tekstu: Vrhovni sud) u vezi sa presudom [Ac. br. 4262/2016] od 22. januara 2021. godine Apelacionog suda Kosova (u daljem tekstu: Apelacioni sud) i presudom [C. br. 788/09] od 29. aprila 2016. godine Osnovnog suda u Prizrenu (u daljem tekstu: Osnovni sud).

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene odluke, kojom se navodi da su podnosiocu zahteva povređena osnovna prava i slobode zagarantovane članom 46. [Zaštita imovine] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavu 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32 (Podnošenje podnesaka i odgovora) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Sudom

5. Dana 7. oktobra 2021. godine, podnosilac zahteva je preko pošte podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 18. oktobra 2021. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Remziju Istrefi Peci za sudiju izvestioca. Istog dana, predsednica je imenovala Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Bajram Ljatifi (predsedavajući), Safet Hoxha i Radomir Laban, članovi.
7. Dana 19. oktobra 2021. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva.
8. Dana 19. oktobra 2021. godine, Sud je obavestio Vrhovni sud o registraciji zahteva i istom dostavio kopiju zahteva.
9. Dana 12. septembra 2022. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

10. Iz spisa predmeta proizilazi da je dana 8. septembra 1976. godine, Direkcija za Imovinsko pravne poslove opštine Prizren, u Rešenju [br. 03/3-465-1] u vezi sa potrebama izgradnje Hidrocentrale, izvršila eksproprijaciju poljoprivrednih zemljišta prethodnika podnosioca zahteva (odnosno oca) Q.K. u ukupnoj površini od 9361 m², u katastarskoj oblasti Vrbnica.
11. Rešenjem Direkcije za Imovinsko pravne poslove opštine Prizren [KK. Prizren br. 03/3-465-114] od 8. aprila 1985. godine, prethodniku podnosioca zahteva (odnosno ocu) Q.K. na ime eksproprijisanog zemljišta u selu Vrbnica dodeljene su katastarske parcele : [br. 8671], [8680] i [8710] u na mestu zvanom „Buzagillak“ u Prizrenu. Međutim, ovo rešenje nije bilo upisano u službi za katastar pri opštini Prizren, i nije izvršena nikakva promena u katastarskom operatu na osnovu tog rešenja, već su iste

parcele ostale registrovane kao i ranije na ime PIK „Progres“ sve do 2002. godine. Nakon toga, putem pravosnažnih Presuda, ova imovina je prebačena u vlasništvo trećih lica.

12. Iz spisa predmeta proizilazi da su podnosilac zahteva i N.K, I.K, M.K (njegova braća i sestre) kao direktni naslednici svog pokojnog oca Q.K., dana 8. oktobra 2009. godine podneli tužbu pred Osnovnim sudom u Prizrenu za (i) utvrđivanje imovinskog prava nad katastarskom parcelom [br.6831] u površini od 92,37 ha kao deo ukupne površine od 1,72,05 ha KO Prizren, na osnovu nadoknade za eksproprijisano zemljište u selu Vrbnica i (ii) upisu iste u registar nepokretne imovine u Opštinskoj Katastarskoj kancelariji u Prizrenu (osporavana imovina), kao i (iii) podneli predlog za meru obezbeđenja.
13. Podnosilac zahteva je u tužbi istakao da je koristio katastarsku parcelu [6831] – *osporena imovina* više od 20 godina bez ikakvih prepreka od bilo koga. Shodno tome, podnosilac zahteva u tužbi navodi da mu je ova nepokretnost data zbog eksproprijisanog zemljišta u selu Vrbnica za hidrosistem Drini i Bardhë na ime naknade. Stoga, podnosilac zahteva je tužbom tražio upis imovine i određivanje mere obezbeđenja.
14. Sa druge strane, katastarska parcela koja je bila predmet spora [br.6831] KO Prizren na mestu zvanom “Buzagillak”, u površini od 17205 m², po ekspertizi veštaka je vođena na ime PIK Progres, a koja se parcela, na osnovu pravosnažne presude Opštinskog suda u Prizrenu [C.br. 556/96] od 23. jula 1998. godine, vodi na ime G.B. U nastavku, na osnovu ugovora o poklonu [Leg.br.395/2008] od 22. januara 2008. godine, predmetna katastarska parcela [br. 6831/o] se vodi na ime G.B u delu od 4/8 i F.H, Sh.N, A.B, i Sh.B, svi sa po 1/8 (tuženi drugog reda).
15. Dana 5. marta 2010. godine, tužena - opština Prizren je osporila tužbeni zahtev u celosti, tražeći od Suda da se smatra da nema pasivni legitimitet u ovom slučaju, sa predlogom da se tužbeni zahtev odbije kao neosnovan; i osporila je i obaveze u vezi sa troškovima postupka da in na solidaran način snosi tužena strana.
16. Takođe i punomoćnik tuženih od drugog do šestog reda, odnosno G.B, F.H, Sh.N, A.B, i Sh.B, je u celosti osporio tužbeni zahtev podnosioca zahteva, naglašavajući da rešenje na osnovu kojeg podnosilac zahteva pokušava da izgradi pravni osnov održanja pokazuje da se isto to rešenje ne tiče osporenog dela parcele, već jedne sasvim druge parcele. Oni su takođe tražili da u vezi sa troškovima postupka, isti budu nadoknađeni od podnosioca za sastavljanje protivtužbe i za svako zastupanje na sednicama.
17. Dana 28. septembra 2012. godine, punomoćnik drugotuženih je podneo protivtužbu koju je precizirao 29. aprila 2016. godine sa predlogom da sud usvoji protivtužbu tuženih drugog reda i obaveže podnosioca zahteva da preda u posed i korišćenje istočni deo katastarske parcele [6831] na površini od 13412 m² po merama i granicama navedenim na skici od strane veštaka geodezije i deo katastarske parcele [6832] na površini od 201 m² po skici veštaka geodezije od 14. marta 2016. godine.
18. Dana 26. aprila 2016. godine, Osnovni sud je, presudom [C. br. 788/09]: (I) odbio, kao neosnovan, tužbeni zahtev podnosioca i N.K., I.K., M.K (njegove braće i sestre), u vezi utvrđivanja prava imovine nad katastarskom parcelom [br.6831] i upisom iste u registar nepokretne imovine pred Opštinskom katastarskom kancelarijom u Prizrenu; (II) usvaja se, kao osnovan, protiv tužbeni zahtev tuženih - protivtužilaca G.B., F.H., Sh.N, A.B. i Sh.B. i obavezan je podnosilac zahteva da tuženim - protivtužiocima iz drugog reda do šestog reda preda u posed i slobodno korišćenje istočni deo katastarske parcele [br. 6831] na površini od 13412 m² [...] u roku od 15 dana od pravosnažnosti presude pod pretnjom prinudnog izvršenja; (III) odbija se, kao neosnovan, predlog

podnosioca zahteva za određivanje mere obezbeđenja; (IV) podnosilac zahteva je obavezan da tuženim-protivtužiocima iz drugog reda do šestog reda solidarno, na ime troškova ovog postupka, isplati iznos od 3.592,16 evra u roku od 15 dana od pravosnažnosti presude.

19. Dana 1. novembra 2016. godine, podnosilac zahteva je izjavio žalbu protiv gore navedene presude, zbog bitne povrede odredaba postupka, netačnog ili nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava, sa predlogom da se ožalbena presuda ukine i stvar vrati prvostepenom sudu na presuđivanje.
20. Dana 22. januara 2021. godine, Apelacioni sud je, presudom [AC. br. 4262/2016], odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva, a potvrdio presudu [C. br. 788/09] od 29. aprila 2016. godine Osnovnog suda. Apelacioni sud je, između ostalog, obrazložio sledeće:

Pored gore navedenog pravilno utvrđenog činjeničnog stanja, prvostepeni sud utvrđuje da je tužbeni zahtev neosnovan. Obrazloženje prvostepenog suda uvažava i Apelacioni sud. Ukratko, prvostepeni sud precizno zaključuje da ne postoji pravni osnov za sticanje prava svojine tužilaca-protivtuženih u smislu člana 28 stav 4 Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima koji se primenjuje u konkretnom slučaju. Tačnije, ne postoji pravni osnov za sticanje svojine održajem sporne nepokretnosti, jer je za sticanje svojine na navedeni način, pored nesmetanog poseda, potrebno ispuniti i druge uslove, što ovde nije slučaj. Tužioci - protivtuženi drže „pogrešnu” nepokretnost, a ne onu koju su im dodelili kao nadoknadu za eksproprisano nepokretnost i oni bi trebalo da su svesni te činjenice. S druge strane, tuženi-protivtužnici su stekli pravo svojine na spornoj nepokretnosti na zakonom propisan način, a prema članu 37. Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima u svakom trenutku imaju pravo da zahtevaju povraćaj, odnosno predaju u posed. Sve ovo, naravno, ne utiče na pravo tužilaca-protivtuženih da traže pravičnu naknadu od onoga ko ih je ošteti.

21. Protiv gore navedene presude Apelacionog suda, podnosilac zahteva je u zakonskom roku podneo zahtev za reviziju zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava, sa predlogom da se presude nižestepenih sudova ukinu i predmet vrati prvostepenom sudu na presuđivanje.
22. U odgovoru na reviziju, tužena opština Prizren je osporila reviziju podnosioca zahteva, predlažući da se ista revizija odbije, kao neosnovana.
23. Dana 17. juna 2021. godine, Vrhovni sud Kosova je, presudom [Rev. br. 265/2021], odbio, kao neosnovanu, reviziju podnosioca zahteva protiv presude [Ac. br. 4262/2016] od 22. januara 2021. godine Apelacionog suda. Vrhovni sud je, između ostalog, obrazložio sledeće:

Iz istih razloga koje navode ova dva suda, ni Vrhovni sud ne usvaja ove navode kao održive, jer se na osnovu rešenja Direkcije za imovinsko-pravna pitanja opštine Prizren [br. 03/3-465-114] od 8.4.1985. godine, vidi da su Q.K.-u, kao pretku tužilaca, kao naknadu za eksproprisano zemljište, dodelili parcele broj 8671/o, 8680/o i 8710/o, sve na takozvanom mestu „Buzagillak“ KZ Prizren, a ne i spornu parcelu br. 6831/o u površini od 92,37 ha kao deo ukupne površine ove parcele od 17205 m². Stoga, s pravom prvostepeni sud utvrđuje da po ovom osnovu po kome tužioci tvrde, oni drže pogrešnu parcelu br. 6831/o, za koju u stvari nemaju dokaz da su njeni zakoniti i pravni vlasnici.

Što se tiče navoda u reviziji da tužioci imaju pravni osnov, jer su zakoniti vlasnici predmetne parcele, oba gore navedena suda su dala obrazloženje da tužioci nemaju taj pravni osnov, odnosno da nisu zakoniti vlasnici, jer drže „pogrešnu parcelu“ koju im tužena opština Prizren nije dala kao naknadu za eksproprijisanu nepokretnost pretka tužilaca Q.K., s jedne strane, dok su s druge strane tuženi vlasnici iste parcele po važećem pravnom osnovu kao što je detaljno opisano u presudi prvostepenog i drugostepenog suda, tako da i Vrhovni sud zaključuje da su ovi navodi tužilaca neosnovani.

24. Dana 2. avgusta 2021. godine, podnosilac zahteva je podneo u kancelariju Glavnog državnog tužioca Predlog da podizanje zahteva za zaštitu zakonitosti protiv Presude Apelacionog suda [Ac. Br. 4262/16] od 22. januara 2021. godine, i presude Vrhovnog suda [Rev. Br. 265/2021] od 17. juna 2021. godine, zbog pogrešne primene materijalnog prava.
25. Dana 16. avgusta 2021. godine, Državni tužilac je u obaveštenju [KMLC br. 92/2021] u vezi sa (i) Presudom Apelacionog suda naglasio da na osnovu člana 245 Zakona o Parničnom postupku, zahtev je podnet nakon isteka zakonskog roka od tri meseca, a u vezi sa (ii) Presudom Vrhovnog suda, naglasio je da protiv odluke Vrhovnog suda, donete nakon revizije, na osnovu Zakona o Parničnom postupku, ne predviđa se podnošenje predloga za podizanje zahteva za zaštitu zakonitosti. Podnosilac zahteva ne osporava pred Sudom Obaveštenje Državnog tužioca.

Navodi podnosioca zahteva

26. Podnosioci zahteva navode da je osporena odluka doneta uz povredu osnovnih prava i sloboda propisanih članom 46. [Zaštita imovine] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava.
27. Podnosilac zahteva navodi da je, rešenjem [KK Prizren br. 03/3-465-114] od 8. aprila 1985. godine Uprave za imovinsko-pravne poslove, njegovom pokojnom ocu Q.K.-u, na ime eksproprijisanog zemljišta u selu Vrbmici dodeljeno zemljište u Prizrenu (odnosno katastarske parcele [8671], [8680] i [8710]) i da uprkos činjenici da se ne poklapa sa parcelom koju koristi preko 20 godina, ova situacija nije nastala njegovom krivicom. Podnosilac zahteva navodi da je za to kriva Skupština opštine, jer je 1985. godine njegov predak ušao u posed ove nepokretnosti [6831], upisao je kod Uprave za imovinsko-pravne poslove i katastar, međutim, zbog požara u zgradi opštine, sva dokumenta su izgorela i nije bilo moguće pronaći neka radnja Skupštine opštine da se unese u posed i upiše u relevantne knjige, pa je upravo zbog toga podneta tužba za utvrđivanje prava svojine po ova dva osnova, po osnovu održaja i zastarelosti.
28. Podnosilac zahteva dalje navodi da za katastarske parcele [8671], [8680] i [8710] koje su redovni sudovi evidentirali kao imovinu datu Q.K.-u kao rezultat eksproprijacije njegove imovine u Vrbmici na osnovu rešenja [KK Prizren br. 03/3-465-114] od 8. aprila 1985. godine, nikada nije tvrdio da je vlasnik tih parcela, jer od 1985. godine i u kontinuitetu radi na parceli [6831], a ne na parcelama za koje su rešenjem Skupštine opštine dodeljene Q.K.-u. Stoga, podnosilac zahteva navodi da je korišćenjem nepokretnosti preko 20 godina bez ičijeg ometanja, na osnovu člana 28 stav 4 Zakona o Svojini i drugim stvarnim pravima, stekao pravo svojine. Stoga, u vezi sa napred navedenim, podnosilac zahteva navodi članove 54. i 46. Ustava za koje tvrdi da su povređeni.
29. Konačno, podnosilac zahteva traži od Suda da “ovim zahtevom tražimo od Vrhovnog suda Kosova ovu parničnu stvar vratiti na preispitivanje i odlučivanje prvostepenom sudu, ukidajući sve druge odluke kako bi se osiguralo pravo tužilaca koje je zagarantovano i Ustavom Republike Kosovo”.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 46 [Zaštita imovine]

1. *Garantuje se pravo na imovinu.*
2. *Korišćenje imovine je regulisano zakonom, u skladu sa javnim interesom.*
3. *Niko se ne može arbitrarno lišiti lične imovine. Republika Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo mogu izvršiti eksproprijaciju imovine ako je ista u skladu sa zakonom, ako je neophodna ili adekvatna za postizanje javnih ciljeva ili podržavanje javnog interesa, a za koju se vrši neposredna adekvatna kompenzacija licu ili licima, imovina kojih se eksproprijuje.*
4. *O sporovima koje uzrokuje neko delo Republike Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo, a koji se smatraju eksproprijacijom, odlučuje nadležni sud.*
5. *Intelektualno pravo je zaštićeno zakonom.*

Član 54 [Sudska zaštita prava]

Svako ima pravo na sudsku zaštitu u slučaju kršenja ili uskraćivanja nekog prava koje je garantovano ovim Ustavom, kao i pravo na efikasne pravne mere ukoliko se utvrdi da je pravo prekršeno.

Zakon o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima (SL SFRJ-a, 8. februara 1980. godine)

Član 28 (bez naslova)

[...]

Savestan držalac nepokretne stvari, na koju drugi ima pravo svojine, stiče pravo svojine na tu stvar održajem protekom 20 godina.

Član 37 (bez naslova)

Vlasnik može tužbom zahtevati od držaoca povraćaj individualno određene stvari.

Vlasnik mora dokazati da na stvar čiji povraćaj traži ima pravo svojine, kao i da se stvar nalazi u faktičkoj vlasti tuženog.

Pravo na podnošenje tužbe iz stava 1 ovog člana ne zastareva.

Ocena prihvatljivosti zahteva

30. Sud prvo razmatra da li je podnosilac zahtev ispunio uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom, propisani Zakonom i dalje predviđeni Poslovníkom.

31. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. Ustava, koji propisuju:

“(1) Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlaštene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

(7) Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

32. Sud se takođe poziva na uslove prihvatljivosti, kao što su propisani u Zakonu. U tom smislu, Sud se poziva na članove 47. (Individualni zahtevi), 48. (Tačnost podneska) i 49. (Rokovi) Zakona, koji propisuju:

Član 47
(Individualni zahtevi)

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.”
[...]

Član 48

(Tačnost podneska)

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode sumu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49
(Rokovi)

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku ...”.

33. Što se tiče ispunjenja ovih uslova, Sud smatra da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, koja osporava akt javnog organa, odnosno presudu, nakon što je iscrpeo sva pravna sredstva propisana zakonom. Podnosilac zahteva je takođe naglasio osnovna prava i slobode za koje navodi da su mu povređene, u skladu sa članom 48. Zakona i podneo je zahtev u skladu sa rokovima propisanim u članu 49. Zakona.

34. Pored toga, Sud razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane u pravilu 39 (Kriterijum o prihvatljivosti) Poslovnika. Pravilo 39 (2) Poslovnika propisuje uslove na osnovu kojih Sud može da razmotri zahtev, uključujući uslov da zahtev ne bude očigledno neosnovan. Konkretno, pravilo 39 (2) posebno propisuje:

“Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepio tvrdnju”.

35. Gore navedeno pravilo, na osnovu sudske prakse ESLJP-a i Suda, omogućava poslednje navedenom da proglasi zahteve neprihvatljive iz razloga koji se odnose na meritum slučaja. Tačnije, na osnovu ovog pravila, Sud može da proglasi zahtev neprihvatljivim na osnovu i nakon ocene njegovog merituma, odnosno ako isti oceni da je sadržaj zahteva očigledno neosnovan, na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu (2) pravila 39 Poslovnika (vidi, slučaj KIO4/21, podnositeljka zahteva: *Nexhmije Makolli*, rešenje o neprihvatljivosti od 12. maja 2021. godine, stav 26, vidi, takođe, slučaj

KI175/20, podnosilac zahteva: *Kosovska agencija za privatizaciju*, rešenje o neprihvatljivosti od 27. aprila 2021. godine, stav 37).

36. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao „očigledno neosnovan“ u celini ili samo u odnosu na određeni navod koji zahtev može sadržati. S tim u vezi, tačnije je nazivati ih „očigledno neosnovanim navodima“. Poslednje navedeni se, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, mogu svrstati u četiri različite grupe: (i) navodi koji se kvalifikuju kao navodi „četrtoog stepena“; (ii) navodi kategorisani „odsustvom očigledne ili evidentne povrede“; (iii) navodi koji su „nepotkrepljeni ili neobrazloženi“; i na kraju, (iv) „konfuzni i nejasni“ navodi (vidi, tačnije, koncept neprihvatljivosti na osnovu zahteva ocenjenog kao „očigledno neosnovan“, i specifičnosti gore navedene četiri kategorije navoda kvalifikovani kao „očigledno neosnovani“, Praktični vodič ESLJP-a o kriterijumima prihvatljivosti od 31. avgust 2019. godine; deo III. Neprihvatljivost zasnovana na meritumu; A. Očigledno neosnovani zahtevi, stavovi 255 do 284, vidi takođe slučaj KI04/21, gore citiran, stav 27, kao i slučaj KI175/20, gore citiran, stav 38).
37. U tom smislu i u daljem tekstu, kako bi ocenio prihvatljivost zahteva, odnosno, u okolnostima ovog slučaja, ocenjujući da li je zahtev očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, Sud će se prvo podsetiti na suštinu slučaja sadržanu u ovom zahtevu i na relevantne navode podnosioca zahteva, pri čijoj će oceni Sud primeniti standarde sudske prakse ESLJP-a, u skladu sa kojima je, prema članu 53. [Tumačenje odredaba ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagantovane Ustavom (vidi, slučaj KI04/21, gore citiran, stav 28).
38. U smislu ove normativne pozadine, Sud skreće pažnju da je suštinsko pitanje u okolnostima konkretnog slučaja povezano sa navodom podnosioca zahteva u vezi sa pogrešnom primenom materijalnog prava od strane redovnih sudova, pod tvrdnjom da su njegovom pokojnom ocu, uprkos tome da su mu rešenjem iz 1985. godine, kao rezultat naknade za njegovu eksproprisanu imovinu u selu Vrblmice, dodeljene katastarske parcele [8671], [8680] i [8710], isti je koristio nepokretnost upisanu kao katastarska parcela [6831] preko 20 godina, a da ga niko nije ometao, pa je shodno tome i tvrdio da je stekao pravo svoje nad ovom imovinom. Međutim, predmetna imovina je upisana u vlasništvo opštine Prizren i drugih zainteresovanih strana F.H, Sh.N, Sh.B, G.B (tuženi drugog reda). Na osnovu ovog navoda, podnosilac zahteva je podneo tužbu protiv (i) opštine Prizren i gore navedenih zainteresovanih strana, gde je tražio da se podnosiocu zahteva prizna pravo svojine na predmetnoj parceli koja je upisana kao katastarska parcela [6831]. Nakon odbijanja tužbenog zahteva od strane Osnovnog suda, usledilo je odbijanje, kao neosnovane, žalbe podnosioca zahteva od strane Apelacionog suda. Na kraju, Vrhovni sud je odbio, kao neosnovan, zahtev podnosioca za reviziju.
39. U tom smislu, Sud podseća da podnosilac zahteva osporava zaključke redovnih sudova pred Sudom, navodeći povredu člana 46. Ustava, kao rezultat pogrešnog tumačenja zakona, i navode u vezi sa povredom člana 54. Ustava.

(I) Što se tiče navoda o povredi člana 46. Ustava

40. Sud podseća da podnosilac zahteva ističe da je osporena odluka doneta u suprotnosti sa pravima zagantovanim članom 46. [Zaštita imovine] Ustava.
41. Sud podseća da član 46. Ustava, kao i član 1. Protokola br. 1 (Zaštita imovine) EKLJP-a ne garantuje pravo na sticanje svojine (vidi, slučajeve Suda: KI201/18, podnosilac zahteva: *Selami Taraku*, rešenje o neprihvatljivosti od 1. novembra 2019. godine, stav 39; KI83/18, podnosilac zahteva: *Ivica Milošević*, rešenje o neprihvatljivosti od 17.

oktobra 2019. godine, stav 41, vidi i predmete ESLJP-a: *Van der Musselle protiv Belgije*, br. 8919/80, presuda od 23. novembra 1983. godine, stav 48; i *Slivenko i drugi protiv Letonije*, zahtev br. 73049/01, presuda od 9. oktobra 2003. godine, stav 121).

42. U tom smislu, Sud se poziva na tumačenja ESLJP-a, gde se ističe da se član 1. Protokola br. 1 (Zaštita imovine) EKLJP-a primenjuje samo na postojeću „*imovinu*“ osobe (vidi, predmete ESLJP-a: *Marckx protiv Belgije*, br. 6833/74, presuda od 13. juna 1979. godine, stav 50; *Anheuser-Busch Inc. Protiv Portugalije*, br. 73049/01, presuda od 11. januara 2007. godine, stav 64).
43. Podnosilac zahteva može dalje da tvrdi povredu člana 46. Ustava samo u meri u kojoj se osporene odluke odnose na njegovu „*imovinu*“; u smislu ove odredbe, „*imovina*“ može biti „*postojeća imovina*“, uključujući navode na osnovu kojih podnosilac zahteva može da tvrdi „*legitimna očekivanja*“ da dobije efektivno uživanje bilo kog prava na svojinu.
44. U određenim okolnostima, „*legitimno očekivanje*“ da se dobije imovina, može takođe da uživa zaštitu iz člana 1 Protokola br. 1 EKLJP-a (vidi, slučajeve ESLJP-a: *Pressos Compania Naviera S.A. i drugi protiv Belgije*, br. 17849/91, presuda od 20. novembra 1995. godine, stav 31; *Grazinger i Gratzingerova protiv Republike Češke*, br. 39794/98, odluka o neprihvatljivosti od 10. jula 2002. godine, stav 73).
45. Međutim, prema praksi ESLJP-a, ne može se reći da postoji „*legitimno očekivanje*“ tamo gde postoji spor u vezi sa pravilnim tumačenjem i primenom domaćeg prava i kada nacionalni sudovi naknadno odbiju podneske podnosioca zahteva (vidi, predmet ESLJP-a: *Kopecky protiv Slovačke*, br. 44912/98, presuda od 28. septembra 2004. godine, stav 50).
46. S tim u vezi, Sud, razmatrajući navode podnosioca zahteva u vezi sa gore navedenim načelima prava na svojinu, primećuje da podnosilac zahteva nije posebno obrazložio povredu prava na svojinu i da se ne poziva konkretno ni na jedan od načela sadržanih u članu 46. Ustava, već smatra da mu je to pravo povređeno usled pogrešne primene materijalnog prava i da zbog toga nisu odlučili o usvajanju njegovog tužbenog zahteva za utvrđivanje svojine stečene zastarelošću na osnovu savesnog održaja.
47. U tom smislu, Sud prvo podseća da je Osnovni sud presudom [C. br. 788/09] od 29. aprila 2016. godine, razmatrajući navode podnosioca zahteva, između ostalog, istakao sledeće:

[...] Ali ovde tužioci drže pogrešnu parcelu, a ne onu koju su dobili u zamenu za ekspropnisano zemljište u Vrhmici. Iz istih razloga, tužiocima se ne može priznati pravo svojine na predmetnoj nepokretnosti, jer nisu uspeali da argumentuju da je krivica državnog organa, da je doneta druga odluka, odnosno, nisu obezbedili dokaz da je posed predat i kada je to učinjeno, da bi se tužiocima eventualno priznalo pravo svojine na osnovu održaja na koje se pozivaju. Naravno, pored toga, mora se voditi računa i o ispunjenosti određenih zakonskih uslova, gde je za vanredni održaj neophodno kumulativno ispunjenje dva uslova, protek od 20 godina i savesna državina, tj. imperativne odredbe Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima, propisuju da se na društvenoj svojini pravo svojine ne može steći održajem. Iako se radi o odredbama ukinutim nivelisanim zakonom iz 1995. godine, one nemaju retroaktivno dejstvo i primena istih počinje danom stupanja na snagu 03.08.1996. godine.

48. S druge strane, i Apelacioni sud je, presudom [AC. br. 4262/2016] od 22. januara 2019. godine, razmatrao bitne navode podnosioca zahteva i obrazložio, između ostalog, sledeće:

[...] Obrazloženje prvostepenog suda uvažava i Apelacioni sud. Ukratko, prvostepeni sud precizno zaključuje da ne postoji pravni osnov za sticanje prava svojine tužilaca-protivtuženih u smislu člana 28 stav 4 Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima koji se primenjuje u konkretnom slučaju. Tačnije, ne postoji pravni osnov za sticanje svojine održajem sporne nepokretnosti, jer je za sticanje svojine na navedeni način, pored nesmetanog poseda, potrebno ispuniti i druge uslove, što ovde nije slučaj. Tužioci - protivtuženi drže „pogrešnu” nepokretnost, a ne onu koju su im dodelili kao nadoknadu za eksproprisano nepokretnost i oni bi trebalo da su svesni te činjenice. S druge strane, tuženi-protivtužnici su stekli pravo svojine na spornoj nepokretnosti na zakonom propisan način, a prema članu 37. Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima u svakom trenutku imaju pravo da zahtevaju povraćaj, odnosno predaju u posed. Sve ovo, naravno, ne utiče na pravo tužilaca-protivtuženih da traže pravičnu naknadu od onoga ko ih je oštetio.

49. Na kraju, Sud takođe podseća da je Vrhovni sud, presudom [Rev. br. 265/2021] od 17. juna 2021. godine, razmatrao bitne navode podnosioca zahteva i obrazložio, između ostalog, sledeće:

[...] Iz istih razloga koje navode ova dva suda, ni Vrhovni sud ne usvaja ove navode kao održive, jer se na osnovu rešenja Direkcije za imovinsko-pravna pitanja opštine Prizren [br. 03/3-465-114] od 8.4.1985. godine, vidi da su Q.K.-u, kao pretku tužilaca, kao naknadu za eksproprisano zemljište, dodelili parcele broj 8671/o, 8680/o i 8710/o, sve na takozvanom mestu „Buzagillak“ KZ Prizren, a ne i spornu parcelu br. 6831/o u površini od 92,37 ha kao deo ukupne površine ove parcele od 17205 m². Stoga, s pravom prvostepeni sud utvrđuje da po ovom osnovu po kome tužioci tvrde, oni drže pogrešnu parcelu br. 6831/o, za koju u stvari nemaju dokaz da su njeni zakoniti i pravni vlasnici.

Što se tiče navoda u reviziji da tužioci imaju pravni osnov, jer su zakoniti vlasnici predmetne parcele, oba gore navedena suda su dala obrazloženje da tužioci nemaju taj pravni osnov, odnosno da nisu zakoniti vlasnici, jer drže „pogrešnu parcelu“ koju im tužena opština Prizren nije dala kao naknadu za eksproprisano nepokretnost pretka tužilaca Q.K., s jedne strane, dok su s druge strane tuženi vlasnici iste parcele po važećem pravnom osnovu kao što je detaljno opisano u presudi prvostepenog i drugostepenog suda, tako da i Vrhovni sud zaključuje da su ovi navodi tužilaca neosnovani.

50. U ovom aspektu, Sud smatra da su redovni sudovi, u okolnostima konkretnog slučaja, razmatrali i obrazložili navode podnosioca zahteva, uključujući i one koji se odnose na pogrešno tumačenje odredaba primenjivog zakona. Stoga, isti su očigledno neosnovani na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu (2) pravila 39 Poslovnika.
51. Međutim, prilikom razmatranja ovih navoda koji se odnose na pogrešnu primenu materijalnog prava, Sud je već došao do zaključka da su ovi navodi očigledno neosnovani. Stoga, Sud smatra da u ovom slučaju nije dokazano da podnosilac zahteva ima obrazložen zahtev u vezi sa povredom prava svojine prema članu 46. Ustava. Dakle, zahtev je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i kvalifikuje se kao navod koji spada u kategoriju navoda „četvrtog stepena“, pa se proglašava neprihvatljivim, u skladu sa pravilom 39 stav (2) Poslovnika.

(II) Što se tiče navoda o povredi člana 54. Ustava

52. Što se tiče navodne povrede osnovnih prava i sloboda propisanih članom 54. [Sudska zaštita prava] Ustava, Sud podseća da prema ustaljenoj sudskoj praksi ovog Suda i praksi ESLJP-a, Sud proglašava zahtev neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan, kada su navodi „*nepotkrepljeni ili neobrazloženi*“ ili kada je ispunjen jedan od dva karakteristična uslova, odnosno;
- a) kada podnosilac zahteva samo citira jednu ili više odredbi Konvencije ili Ustava, ne objašnjavajući kako su one povređene, osim ako je to jasno očigledno na osnovu činjenica i okolnosti slučaja (vidi, s tim u vezi, slučaj ESLJP-a: *Trofimchuk protiv Ukrajine* br. 4241/03 odluka od 31. maja 2005. godine, i *Baillard protiv Francuske* br. 6032/04 odluka od 25. septembra 2008. godine);
 - b) kada podnosilac zahteva ne iznese ili odbije da iznese materijalne dokaze u prilog svojih navoda (ovo se posebno odnosi na odluke sudova ili drugih unutrašnjih organa), osim kada postoje izuzetne okolnosti koje su van kontrole koje ga sprečavaju u tome (na primer, ako zatvorske vlasti odbiju da sudu dostave dokumente iz spisa predmetnog zatvorenika) ili ako sam sud ne odluči drugačije (vidi, slučaj *KI166/20*, podnosilac zahteva: *Ministarstvo rada i socijalne zaštite*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. januara 2021. godine, stav 42).
53. Podnosilac zahteva u ovom slučaju navodi da su mu osporenim odlukom povređena individualna prava i da je za posledicu povređen član 54. Ustava, međutim, isti ne objašnjava posebno na koji način je povređen ovaj član. S tim u vezi, Sud podseća da je u više navrata naglašavao da samo pozivanje i pominjanje članova Ustava i EKLJP-a nije dovoljno da se izgradi utemeljeni navod o ustavnoj povredi. Kada se navode takve povrede Ustava, podnosioci zahteva moraju dati obrazložene navode i ubedljive argumente (vidi, slučajeve Suda: *KI175/20*, podnosilac zahteva: *Kosovska agencija za privatizaciju*, rešenje o neprihvatljivosti od 22. aprila 2021. godine, stav 81; *KI166/20*, gore citiran, stav 52; *KIO4/21*, podnositeljka zahteva: *Nexhmije Makolli*, rešenje o neprihvatljivosti od 11. maja 2021. godine, stavovi 38- 39).
54. Stoga, Sud utvrđuje da se u pogledu navoda podnosioca zahteva o povredi člana 54. Ustava, zahtev mora proglasiti neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan, jer je ovaj navod kvalifikovan kao navod koji spada u kategoriju „*nepotkrepljenih ili neobrazloženih*“ navoda, pošto je podnosilac zahteva samo citirao odredbu Ustava, ne objašnjavajući kako je ona povređena. Stoga, ovaj navod je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu (2) pravila 39 Poslovnika.

Zaključak

55. Na kraju, Sud utvrđuje da je zahtev podnosioca neprihvatljiv, jer su (i) navodi o povredi člana 46. Ustava navodi koji se kvalifikuju kao navodi „*četvrtog stepena*“ i kao takvi, ovi navodi podnosioca zahteva su očigledno neosnovani na ustavnim osnovama, i (ii) što se tiče navoda podnosioca zahteva o povredi člana 54. Ustava, proglašavaju se kao očigledno neosnovani, jer se ovi navodi kvalifikuju kao navodi koji spadaju u kategoriju „*nepotkrepljenih ili neobrazloženih*“ navoda. Stoga, zahtev se u celosti proglašava neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan, na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu (2) pravila 39 Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Republike Kosovo, u skladu sa članom 113.1 i 113.7 Ustava, članom 20. Zakona i pravilima 39 (2) i 59 (2) Poslovnika, dana 12. oktobra 2022. godine, jednoglasno:

ODLUČUJE

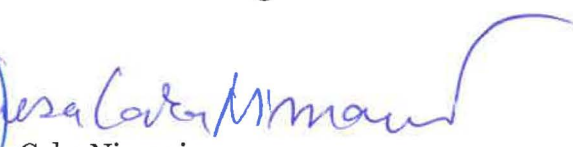
- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- III. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona; i
- IV. Ovo rešenje stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Remzije Istrefi Peci

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka Nimani